

OPAS

puhevammaisten
tulkkipalvelusta

Sisällys

Puhevammaisuus	3
Puhetta tukeva ja korvaava kommunikointi	4
Puhevammaisten tulkkipalvelu on laissa määritelty oikeus	5
Mitä puhevammaisten tulkkipalvelu on?	6
Kuka voi toimia puhevammaisten tulkkina?	7
Tulkkipalvelu ei ole puheterapiaa tai avustajatoimintaa	7
Tulkkipalvelun hakeminen ja toteuttaminen	8
Esimerkkitapauksia tulkkipalvelun käytöstä	9

Puhevammaisuus

Puhevammaisella henkilöllä tarkoitetaan kuulevaa henkilöä, jonka on vaikea ilmaista itseään puheen avulla ja/tai ymmärtää puhetta. Hänen on vaikea olla yhteydessä toisiin ihmisiin, kertoa ajatuksistaan ja tunteistaan, vastaanottaa tietoa, osallistua yhteiseen toimintaan ja vastata omista asioistaan. Hänen voi myös olla han-

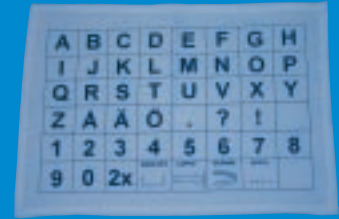
kalaa osallistua päätösten tekoon, jos puhuminen ei suju tai hän ei ymmärrä puhetta. Nämä vaikeudet eivät kuitenkaan liity vain puhevammaiseen henkilöön, vaan koskettavat kaikkia hänen kanssaan vuorovaikutuksessa olevia ihmisiä.

Puhevammaisuus liittyy yleensä johonkin neurologiseen tai muuhun sairauteen tai vammaan, joka voi olla joko synnynnäinen tai vasta aikuisiällä saatu. Esimerkiksi CP-vammaisen ihmisen puheesta voi olla vaikea saada selvää, kielihäiriöinen lapsi ei saa ajatuksiaan kerrottua puheen avulla ja kehitysvammaisen ihminen voi tarvita puhetta tukevia

ja korvaavia keinoja selvittääkseen arkipäivän keskusteluista. Myös aivoverenkiertohäiriö voi viedä puhekyvyn ja/tai vaikeuttaa puheen ymmärtämistä.

Koska puhevammaisuuden taustalla on hyvin erilaisia syitä, puhevamman vaikutukset kunkin ihmisen ja hänen keskustelukumppaniensa elämään ovat erilaiset. Puhevammaisen henkilön tai hänen keskustelukumppaneittensa ei kuitenkaan tarvitse tyytyä siihen, ettei puheella kommunikointi suju. Kommunikointia on mahdollista kuntouttaa, ja kommunikointitilanteissa voi käyttää myös muita keinoja kuin puhetta.

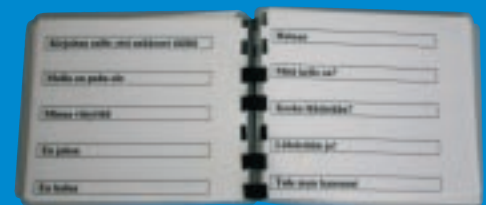

Puhetta tukeva ja korvaava kommunikointi

Kun ihmisellä on vaikeuksia ilmaista itseään puheen avulla ja/tai ymmärtää puhetta, hän tarvitsee puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointikeinoja. Puhetta tukevasta ja korvaavasta kommunikaatiosta käytetään Suomessa lyhennystä AAC, joka on lyhenne englanninkielisestä termistä Augmentative and Alternative Communication. Puhetta tukevista ja korvaavista kommunikaatiokeinoista tavallisimpia ovat tukiviittomat ja erilaiset graafiset merkkijärjestelmät esimerkiksi piktogrammit, PCS-symbolit ja blisskieli. Niiden käyttöön voi liittyä myös tekniset kommunikoinnin apuvälineet, kuten erilaiset puhelaitteet

ja tietokonepohjaiset kommunikointiohjelmat.

Kommunikoinnin kuntoutuksessa on olennaista, että siinä huomioidaan paitsi puhevammaisen henkilö myös hänen yhteisönsä. Kommunikointi perustuu yhteiseen merkkijärjestelmään, jonka avulla ihmisten on mahdollista jakaa asioita keskenään; kertoa, kommentoida, kysyä, vitsailla jne. Ei riitä, että vain puhevammaisen henkilö omaksuu tarvitsemansa puhetta tukevan tai korvaavan kommunikointikeinon. Myös hänen keskustelukumppaniensa tulee pystyä käyttämään näitä keinoja. Puhevammaisen henkilön keskustelukumppanit eivät saisi rajoittua vain tuttuihin ihmisiin. Hänen tulisi voida osallistua ja kommunikoida myös kodin ja muun tutun ympäristön ulkopuolella.

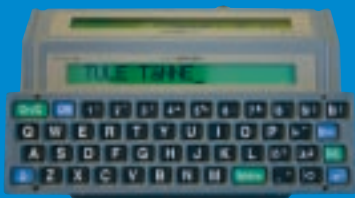

Puhevammaisten tulkkipalvelu on laissa määritelty oikeus

Puhevammaisten tulkkipalvelua ohjaa lainsäädäntö. Suomen perustuslaki takaa ihmisille yhdenvertaisuuden, ja julkisen vallan on taattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa on tarkennettu vammaisuuden perusteella järjestettäviä tukitoimia. Vuodesta 1994 alkaen kunnilla on ollut velvollisuus järjestää puhevammaisten tulkkipalvelu. Puhevammaisella henkilöllä on oikeus saada palvelua vähintään 180 tuntia vuodessa, jos hän ei vammansa vuoksi pysty suoriutumaan päivittäisistä kommunikointitilanteista. Kunnan sosiaalityöntekijä tekee päätöksen tulkkipalvelun myöntämisestä, ja palvelun käyttäminen on puhevammaiselle henkilölle maksutonta. Kunta siis vastaa sekä tulkkipalvelun järjestämisestä että kustannuksista.

Vammaispalvelulain mukaan tulkkipalvelua voidaan myöntää työssä käymiseen, opiskeluun, asioimiseen, yhteiskunnallisen osallistumiseen, virkistytymiseen tai muihin vastaviin tilanteisiin. Puhevammaisen henkilö voi käyttää tulkkipalvelua erilaisissa arkipäivän tilanteissa: esimerkiksi osallistuessaan harrastusryhmän toimintaan, ollessaan ostoksilla, osallistuessaan kokouksiin sekä muihin ryhmätapaamisiin, tavatessaan ystäviään tai täyttäessään hakemuslomakkeita ja kirjoittaessaan tekstejä. Puhevammaisen henkilön tarve tulkkipalveluille on aina yksilöllinen ja saattaa muuttua ajan kuluessa.

Tulkkipalvelun tarkoitus on lisätä puhevammaisten henkilöiden päätöksenteko- ja toimintamahdollisuuksia. Palvelun avulla voidaan vähentää puhevammaisten henkilöiden kommunikointiin liittyviä esteitä ja lisätä heidän osallisuuttaan yhteiskunnassa.

Mitä puhevammaisten tulkkipalvelu on?

Tulkkipalvelu on viestien tulkkausta ja tulkintaa. Lisäksi siihen kuuluu kommunikoinnin avustamista ja tukemista. Jokaisen puhevammaisen henkilön tulkkipalvelun sisältö on yksilöllinen.

Puhevammaisten tulkkipalvelussa tulkkausta on esimerkiksi blisskielisen viestin kääntäminen puhutulle kielelle ja päinvastoin. Tulkkausta ovat myös epäselvän puheen välitön selventäminen, kirjoitettujen viestien tulkkaminen puheeksi sekä puheen tulkkaminen kirjoitukseksi. Myös erilaisten tekstien sisällön selventäminen puhevammaiselle henkilölle ja lomakkeiden täyttäminen hänen tuottamiensa viestien perusteella kuluvat palveluun.

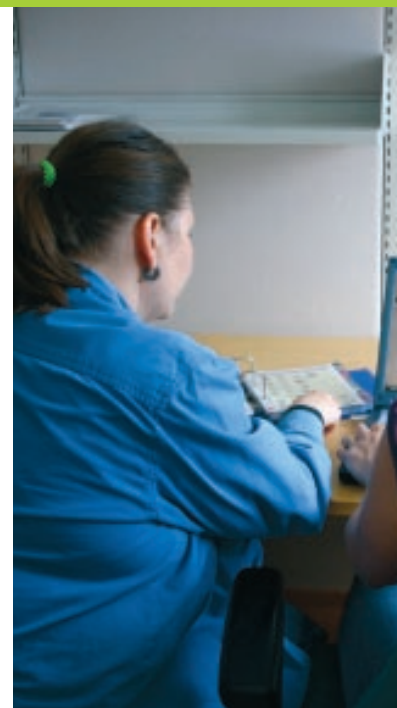
Tulkinta tarkoittaa puhevammaisen henkilön viestien merkitysten tulkitsemista, muokkaamista, kokoamista tai laajentamista, jotta keskustelukumppanit ymmärtävät niiden sisällöt. Puhevammaisen henkilö voi tuottaa viestejä esimerkiksi toiminnalla, eleillä ja ilmeillä, piirtämällä, tukiviitotomilla, yksittäisillä äänneillä ja sanoilla tai osoittamalla esineitä, kuvia tai graafisia merkkejä. Puhevammaisten tulkki tulkitsee hänen tuottamansa viestit puhutulle kielelle. Vastaavasti puhevammaisten tulkki tulkitsee keskustelukumppanien puhumat viestit puhevammaiselle henkilölle ym-

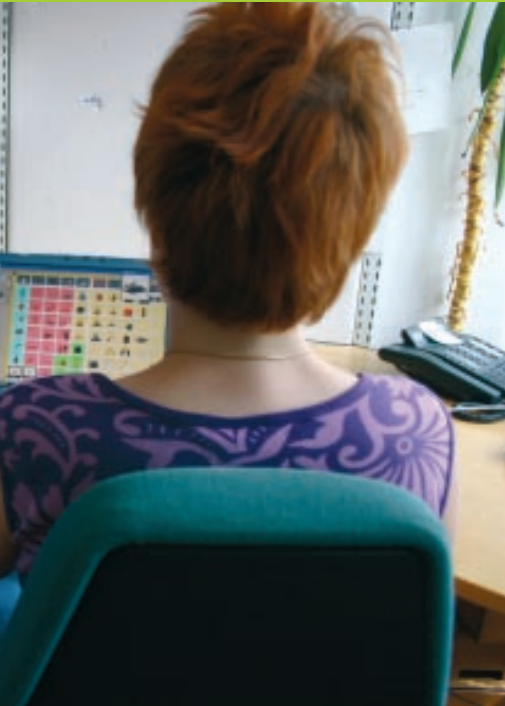
märrettäviksi esimerkiksi käyttäen selkokieltä tai asiakkaan hallitsevia kommunikointikeinoja.

Kommunikoinnin avustamista ovat esimerkiksi puhevammaisen henkilön henkilökohtaisen merkkikirjaston ja kommunikointimateriaalin päivittäminen. Puhevammaisten tulkki voi esimerkiksi päivittää kommunikointikansiota tai puhelaitteissa käytettäviä merkkialustoja. Puhevammaisten tulkki avustaa puhevammaista henkilöä kommunikoinnin apuvälineiden käytössä sekä huolehtii, että apuvälineet ovat toimintakunnossa ja käytettävissä.

Kommunikoinnin tukemisella tarkoitetaan puhevammaisen henkilön vuorovaikutuksen vahvistamista keskustelutilanteissa. Tukemiseen kuuluvat puhevammaisen henkilön kommunikointialoitteiden ja eri kommunikointikeinojen käytön vahvistaminen.

Tulkkipalvelu on puhevammaisen henkilön ja tulkin yhteistyötä. Yhteistyötä aloitettaessa tulkillä on oltava mahdollisuus perehtyä puhevammaisen henkilön kommunikointikeinoihin. Perehtymisessä auttaa puheterapeutin tai muun asiantuntijan antama ohjaus. Ohjauksen järjestäminen on erittäin suositeltavaa, koska sen avulla voidaan tukea laadukkaan tulkkipalvelun toteutumista.

Kuka voi toimia puhevammaisten tulkkina?

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkintoa on voinut suorittaa sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksissa vuodesta 2001. Tutkinto on laajuudeltaan 40 opintoviikkoa. Koulutuksessa perehdytään alan eettisiin periaatteisiin ja tulkkipalvelua ohjaavaan lainsäädäntöön. Tutkinnon suorittanut pyrkii siihen, että hänen asiakkaansa tulee kaikissa tilanteissa kuulluksi. Hän huolehtii siitä, että asiakkaan aloitteenteko- ja itsemääräämisoikeus säilyy. Puhevammaisten tulkki on perehtynyt eri vammaryhmiin ja ymmärtää eri vammojen ja häiriöiden olennaiset vaikutukset kommunikointiin. Hän osaa huomioida myös erilaisen asiakkaiden kommunikointitarpeet ja -mahdollisuudet. Tutkinnon suorittanut pystyy myös käyttämään niitä puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointikeinoja, jotka

asiantuntija on puhevammaiselle henkilölle valinnut. Aikaisemmin on suoritettu 20 opintoviikon laajuista AAC-täydennyskoulutusta. Koulutus kehitti valmiuksia myös puhevammaisten tulkin tehtäviin.

Puhevammaisen henkilön tulkkina toimii pääsääntöisesti puhevammaisten tulkin koulutuksen saanut henkilö. Tilanteissa, joissa ei ole saatavilla koulutettua puhevammaisten tulkkia, tulkkina voi toimia asiakkaan tai sosiaalityöntekijän hyväksymä henkilö, ei kuitenkaan asiakkaan lähiomainen. Tulkkina toimivan henkilön on hallittava asiakkaan käyttämät kommunikointikeinot ja sitouduttava asiantuntijan ohjaukseen. Tulkkipalvelulla tuetaan puhevammaisen henkilön itsenäistä päätöksentekoa ja toimintaa. Tämä ei välttämättä toteudu, jos omainen toimii tulkkina.

Tulkkipalvelu ei ole puheterapiaa tai avustajatoimintaa

Tulkkipalvelua voidaan toteuttaa silloin, kun puhevammaisella henkilöllä on kommunikointikeino. Jos keinoa ei ole, sitä etsitään ja kehitetään puheterapiassa. Tulkki ei kuntouta puhevammaista henkilöä, vaan auttaa häntä kommunikoidaan ar-

kielämän vuorovaikutustilanteissa. Puhevammaisten tulkki ei myöskään korvaa tai täydennä avustajapalveluita tai muita sellaisia palveluita, joita puhevammaisen henkilö mahdollisesti tulkkipalvelun lisäksi tarvitsee.

Tulkkipalvelun hakeminen ja toteuttaminen

Puhevammaisten tulkkipalvelupäätöstä haetaan kotikunnan sosiaalitoimelta. Aloitteen tulkkipalvelun saamiseksi voi tehdä joko puhevammaisen henkilö itse tai hänen edustajansa. Hakemukseen voidaan liittää puheterapeutin ja tarvittaessa muun asiantuntijan lausunto. Sosiaalityönteki-

jä antaa tarvittaessa neuvoja hakemuksen täyttämässä.

Päätöksen puhevammaisten tulkkipalvelun myöntämisestä tekee puhevammaisen henkilön kotikunnan sosiaalitoimen sosiaalityöntekijä. Tulkkipalvelupäätös annetaan kirjallisena. Mikäli puhevammaisen henkilö on tyytymätön päätökseen, hän voi hakea siihen muutosta. Päätöksen mu-

kana tulee olla ohjeet muutoksen hakuun. Päätös voi olla määräaikainen tai se voi olla voimassa toistaiseksi. Määräaikainen päätös on haettava uudelleen säännöllisesti. Toistaiseksi voimassa olevaa päätöstä ei tarvitse hakea uudelleen, jollei puhevammaisen henkilön tilanteessa tapahdu olennaisia muutoksia. Ensimmäistä kertaa tulkkipalvelua haettaessa päätös tehdään lähes aina määräaikaisena.

Kun päätös puhevammaisten tulkkipalvelun myöntämisestä on tehty, etsitään puhevammaisten tulkkiä. Joskus puheterapeutin lausunnossa on ehdotus tulkista tai tulkeista. Mikäli lausunnossa ei ehdotusta ole, myöntävän tulkkipalvelupäätöksen tehnyt sosiaalityöntekijä etsii tulkin tai tulkkeja asiakkaalle.

Eri kunnissa ja kaupungeissa on hyvin erilaiset tavat toimia sen jälkeen, kun puhevammaisten tulkki on löytynyt.

Toimivaksi todettu käytäntö on, että palvelusuhteen alussa järjestetään tapaaminen, johon osallistuvat puhevammaisen henkilö ja hänen mahdolliset lähihenkilön-

sä, tulkki, puheterapeutti ja sosiaalityöntekijä.

Tapaamisessa on hyvä kirjata puhevammaisen henkilön kommunikointivaikeuksien laatu ja hänen käyttämänsä kommunikointikeinot, tulkkipalvelun suunniteltu sisältö ja kuka tai ketkä toimivat tulkkina.

Samoin tulee kirjata myös tulkin puhevammaisen henkilön kommunikointiin perehtymiseen tarvittava aika, puheterapeutin ja/tai muiden asiantuntijoiden ohjauksen toteutus sekä aika, jolla tulkkipalvelutyötä seurataan.

Seurannan tavoitteena on varmistaa tulkkipalvelun laatu. Seuranta toteuttavat puhevammaisen henkilö, tulkkipalvelupäätöksen tehnyt sosiaalityöntekijä sekä ohjaava puheterapeutti ja/tai muu asiantuntija.

Riitta, 59 vuotta

Riitta on 59-vuotias eläkkeellä oleva kamppaaja, joka on sairastanut aivoinfarktin neljä vuotta sitten. Hänellä on infarktin seurauksena afasia. Riitta kommunikoi lyhyillä lauseilla, mutta sananlöytämistä vaikeuksien takia ilmaisun ydinsanat jäävät useimmiten puuttumaan. Puheen ymmärtäminen on kohtalaista, mutta varsinkin pidempien ja monimutkaisempien lauseiden kohdalla Riitta tarvitsee usein tukea ymmärtääkseen. Riitalla on myös vaikeuksia lukemisessa ja kirjoittamisessa.

Sairastumisen alkuvaiheessa Riitta sai puheterapiaa. Sen päättyessä terapeutti kysyi Riitan halukkuutta kokeilla tulkkipalvelua. Hänen innostuttuaan asiasta tulkkipalveluprosessi käynnistettiin. Kun Riitta oli saanut sosiaalitoimesta myönteisen päätöksen, puheterapeutti auttoi sopivan puhevammaisten tulkin löytämisessä. Aluksi Riitta ja Merja -uusi tulkkitutustuivat toisiinsa. Lisäksi Merja sai puheterapeutilta ohjausta Riitan kommunikointiin liittyen. Vähitellen, yhteistyön alettua

sujua, Riitta on hyödyntänyt tulkkipalvelua moniin tarkoituksiin.

Riitta asuu yksin rivitaloasunnossaan. Hänellä on kaksi aikuista lasta, jotka asuvat eri paikkakunnalla. Riitta toteaa, että tulkkipalvelusta on ollut hänelle korvaamaton apu. Tulkki käy Riitan luona noin keran viikossa, jolloin he käyvät läpi Riitalle tulleen postin. Jos postissa on saapunut kirjeitä, jotka aiheuttavat toimenpiteitä, hoitavat Riitta ja Merja asian yleensä välittömästi joko puhelimitse tai lähtemällä asioimaan.

Toisinaan tulkki lukee selkokielellä Riitalle aikauslehtiä. Riitta hyödyntää tulkkipalvelua myös harrastuksissaan. Merja auttaa Riittaa esimerkiksi teatterilippujen hankkimisessa ja on Riitan mukana postiliinimaalauksessa kansalaisopistossa joka toinen viikko. Myös tavanomaiset asiointit esimerkiksi pankissa tai terveyskeskuksessa Riitta hoitaa yleensä Merjan avulla. Viime aikoina on tullut ajankohtaiseksi toisen puhevammaisten tulkin hankkiminen Merjalle varahenkilöksi.

Olli, 14 vuotta

Olli sai autismidiagnoosin jo ennen kouluikää. Autismista johtuen Ollin spontaani kommunikointi on ollut niukkaa. Vuorovaikutuksen perusteiden ja kommunikoinnin idean oivaltaminen on vaatinut häneltä paljon harjoittelua.

Olli on saanut puheterapiaa koko ala-asteen ajan. Terapia on toteutunut tiiviissä yhteistyössä kodin, koulun ja iltapäivähoidon kanssa. Ollin puheilmaisu on vuosien varrella kehittynyt yksisanaisesta ilmaisusta lausetasoisesti viestinnäksi. Puheensa tukena Olli on käyttänyt kuvia, kirjoittamista ja valmiita mallilauseita. Näiden näköön perustuvien tukikeinojen avulla Ollin on ollut helpompi myös ymmärtää puhetta. Viimeisellä kuntoutusjaksolla puheterapian päätaavoite oli harjoitella monipuoli-

sen ilmaisekeinovalikoiman hyödyntämistä erilaisissa tilanteissa ja uusien kommunikointikumppanien kanssa.

Luontevana jatkona puheterapialle syntyi ajatus hakea puheammaisten tulkkipalvelua. Tulkiksi lupautui pitkään Ollin kanssa työskennellyt ala-asteen autismiluokan iltapäiväkerhon vastaava. Hän tunsu hyvin Ollin kommunikointityyliin ja oli tehnyt paljon yhteistyötä puheterapeutin kanssa. Tulkkipalvelupäätöksen teki vammaispalvelusta vastaava sosiaalityöntekijä, joka järjesti myös tapaamisen, jossa perhe, puheammaisten tulkki ja puheterapeutti yhdessä kartoittivat palvelun sisältöä.

Tulkkipalvelun alkaessa Olli sai kommunikointitilanteisiin käyttöönsä Imagetalk-laitteen, jota hän käyttää tällä hetkellä monipuolisesti. Olli on esimerkiksi laitteen

avulla tulkin kanssa tekstiviestiyhteistyössä kertoen seuraavan tapaamiskerran suunnitelman. Lisäksi Olli käyttää laitteen kalenteria ja arkistoa kerronnan tukena sekä kuvakirjastoa ja kirjoitusohjelmaa muun ilmaisunsa tukena.

Imagetalk-laitteen rinnalla kynä ja paperi sekä valmiiksi kirjoitetut lauseet ovat edelleen käytössä. Puheammaisten tulkki tulkkaa Ollin epäselvää puhetta sekä ohjaa häntä käyttämään Imagetalk-laitetta ja kirjoittamaan. Tarvittaessa tulkki tulkitsee Ollin eri tavoin ilmaisemia viestejä. Esimerkiksi asioimistilanteissa hän ohjaa vuorovaikutuskumppaneita kiinnittämään huomion Ollin käyttämiin puhetta tukeviin ja korvaaviin kommunikointikeinoihin. Jatkossa myös Imagetalk-laitteen päivitys tulee olemaan osa tulkkipalvelua.

Olli on käyttänyt tulkkipalvelua kerran viikossa, useimmiten kirjastossa, ostoksilla tai kahviloissa asioimiseen. Tällä hetkellä on suunnitteilla, että Olli käyttäisi tulkkipalvelua myös tavatessaan ystäviään.

Marianne, 28 vuotta

Marianne on nuori CP-vammainen nainen, joka kommunikoi blisskielellä.

Hänellä on käytössään 1100 blissmerkin kommunikointikansio. Kansion aukeamat ja blissmerkit on numeroitu. Kansion jokaisella aukeamalla on myös numerot nolasta yhdeksään, joista Marianne näyttää kommunikointitilanteessa katseella ensin aukeaman numeron ja sitten blissmerkin numeron.

Hänellä on lisäksi käytössään tietokoneelle rakennettu kommunikointiohjelma. Ohjelman rakenne on sama kuin kommunikointikansion rakenne. Marianne ohjaa tietokonetta pääniikkeitä rekisteröivällä päähiirellä.

Mariannelle suositeltiin puhevammaisten tulkkipalvelua Tikoteekissa toteutetun kommunikoinnin arvioinnin yhteydessä. Hänelle haettiin tulkkipalvelua, ja siitä tuli myönteinen päätös. Puhevammaisten tulkki ei kuitenkaan löytynyt heti.

Nykyinen tulkki Mariannella on ollut kolme vuotta. Tulkkipalveluun kuuluu välitöntä tulkkausta kommunikointitilanteissa sekä kommunikoinnin apuvälineiden ylläpitoa.

Marianne on hoitanut asioitaan tulkin kanssa itsenäisesti. Hän on esimerkiksi hankkinut passin ja käynyt ostoksilla. Pitemmillä matkoilla on ollut mukana myös avustaja tulkin lisäksi. Marianne on kirjoittanut kirjeitä sekä kertomusvihkoaan ja lähettänyt sähköpostia tulkin avustuksella. Puhevammaisten tulkki on myös päivittänyt Mariannen kommunikointikansiota ja -ohjelmaa.

Puhevammaisten tulkki sai alkuaikeina ohjausta tietokoneohjelmien käyttöön tekniseltä asiantuntijalta. Tulkki on käynyt blisskielen peruskurssin puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittamisen yhteydessä. Tarvittaessa tulkki on saanut blisskielen ohjausta blisskouluttajalta.

KIRJALLISUUTTA / LISÄTIETOJA

Huhtanen, K. (toim.) (2001) Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät Suomessa vuosituhannen taitteessa. Kehitysvammaliitto ry, Helsinki.

Pulli, T., Hämäläinen, V. & Helén, M. (2001) Oikeus tulla kuulluksi. Puhevammaisten ihmisten tulkkipalvelujen kehittäminen Päijät-Hämeessä ja Kanta-Hämeessä. Selvitys 1.8.–1.12.2001. Pääjärven kuntayhtymä, Lammi.

Pulli, T. (1995) Tulppa suusta. Puhevammaisten tulkkipalvelun järjestäminen kunnissa. Kuvaus kehittämistyöstä ja AAC-menettelmien käytöstä. Kehitysvammaliitto ry, Helsinki.

Pulli, T. (toim.) (1993) Vammaisten tulkkipalvelut. Vaikeasti puhevammaisten tulkkipalveluiden kehittämisprojekti TULPPA. Kehitysvammaliitto ry, Helsinki.

Opetushallitus (2001) Puhevammaisten tulkkipalvelun erikoisammattitutkinto 2001. Tutkinon perusteet. Määräys 3/011/2001. Edita Oy, Helsinki.

Roisko, Eija (toim.) (2003) Puhevammaisten tulkkipalvelut Uudellamaalla 1999–2001. Tikoteekin raportteja 1/2003. Kehitysvammaliitto ry, Helsinki.

Topo, P., Heiskanen M-L., Rautavaara, A., Hannikainen-Ingman, K., Saarikalle K. & Tiilikainen R. (2000) Kuulo ja puhevammaisten tulkkipalvelut. Vammaispalvelulain toteuttaminen. STAKES Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Raportteja 255. STAKES, Helsinki

www.papunet.net/yleis/tulkkipalvelu/

Aivohalvaus- ja dysfasialiitto, Suomen CP-liiton PuheTupa-hanke ja Kehitysvammaliiton Tikoteekki ovat toteuttaneet oppaan yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa.

Opas on tulostettavissa osoitteessa: www.papunet.net/yleis/esitteet/

Aivohalvaus -ja dysfasialiitto ry

Suvilinnantie 2 , 20900 Turku
puh: 02 2138 200
www.stroke.fi

Autismi- ja Aspergerliitto ry.

Junailijankuja 3, 00520 Helsinki
puh: 09 7742 770
www.autismiliitto.fi.

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Pinninkatu 51, 33100 Tampere
puh: 03 2403 111
www.kvtl.fi

Kehitysvammaliitto ry

Tietotekniikka- ja
kommunikaatiokeskus
Tikoteekki
Viljatie 4 B, 00700 Helsinki
puh: 09 34 809 370
www.papunet.net/tikoteekki

Suomen CP-liitto ry

PuheTupa-hanke
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
puh: 09 54 07 540
www.cp-liitto.fi

